

After the Shofar - The Silent Cry in our Community

Show# 136 | September 20th 2017

רמב"ן פרשת מקץ פרק מב פסוק כא

אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו - חשבו להם האכזריות לעונש גדול יותר מן המכירה, כי היה אחיהם בשרם מתחנן ומתנפל לפניהם ולא ירחמו, והכתוב לא סיפר זה שם, או מפני שהדבר ידוע בטבע כי יתחנן אדם לאחיו בבואו לידם להרע לו וישביעם בחיי אביהם ויעשה כל אשר יוכל להציל נפשו ממות, או שירצה הכתוב לקצר בסורחנם, או מדרך הכתובים שמקצרים במקום אחד ומאריכים בו במקום אחר:

בראשית רבה פרשת וירא פרשה נו אות ח

א"ר יצחק בשעה שבקש אברהם לעקוד יצחק בנו אמר לו אבא בחור אני וחוששני שמא יזדעזע גופי מפחדה של סכין ואצערך ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן אלא כפתני יפה יפה, מיד ויעקד את יצחק, כלום יכול אדם לכפות בן שלשים ושבע [נ"א בן עשרים ושש שנה] אלא לדעתו, מיד וישלח אברהם את ידו, הוא שולח יד ליטול את הסכין ועיניו מורידות דמעות ונופלות דמעות לעיניו של יצחק מרחמנותו של אבא, ואעפ"כ הלב שמח לעשות רצון יוצרו וכו'.

שולחן ערוך אורח חיים סימן קלא סעיף ד

נהגו שלא ליפול על פניהם לא בבית האבל וכו'.

רמב"ם הלכות שביתת עשור פרק ב הלכה ח

חולה שיש בו סכנה ששאל לאכול ה ביום הכפורים אף על פי שהרופאים הבקיאין אומרין אינו צריך מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר דיי, אמר החולה איני צריך והרופא אומר צריך מאכילין אותו על פיו, והוא שיהיה רופא בקי וכו'. **וברבינו מנוח שם** והוא שיהיה רופא בקי פירוש שאם לא היה בקי אין חוששין לדבריו כלל ובקי ר"ל באותו מקום דהא ובאת אל השופט אשר יהיה בימים ההם כתיב.

משנה ברורה סימן תריח ס"ק א

רופא בקי - פי' בקי באותו מקום. **ושער הציון שם אות א** כן משמע ברמב"ם פרק ב מהלכות שבת, עיין שם, וכן כתב רבנו מנוח בפרק ב מהלכות שביתת עשור, עיין שם.

שולחן ערוך חושן משפט סימן שפ"ח סעיף יב

כל (המוסר) [המיוצר כצ"ל עיין ש"ך וביאור הגר"א] הצבור ומצערן מותר למסרו ביד עובדי כוכבים אנשים להכותו ולאסרו ולקנסו.

שו"ת מהר"ח אור זרוע תשובות חדשות סימן ד

איך אפתח פי למיודעי ולאנשי הוא מורי ה"ר יעקב, על דברי ריבנות אשר בשערך והותחל מ"ח פשיטא שהרויח לו בשחוק, כך מקובלני בשם אבא מארי שקיבל מרבינו אבי העזרי שכל מה שנעשה מן השחוק יראה השם לדוחו כי ענין מכות ופחוטות הוא וגם ראשית מדון ואש אוכלת עד אבדון ולא חיי עולם ולא חיי שעה. אכן אודות קבלתו לגויים אחוה דיעי ואחוה לפניך כי רבים צריכים לכך וכשכבר כתבתי וזה לשוני, וזה שאמרו שבשעת הזעם קובל המוכה לגויים ואין בזה דין מסירות ואפי' אם יפסיד המכה כל אשר לו וראייתם מפ"ק דגיטין א"ר דוסתאי ב"ר ינאי דאמר טב רמו ליה. והרי שם מחמת יראה אמר להכות אדם גדול לכופו להחזיר ממון של אחרים לידם שלא כדין, כ"ש שבעוד בזעמו עליו וירא שמתוך זעמו יוסיף בקטטה נגד המכה עד שיכנו או שמא כיון שהמכה הרשיע להכותו ואינו נפסל בזה ומורא שמים אין עליו ועשה נחת רוח ליצרו ועבר בפן יוסיף ואל יוסיף ועבר ושנא והותרה זו העבירה הגדולה לו, יש לירא וקרוב לודאי שיחזור ויכנו ומתוך שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, כ"ש על גופו כאשר כת' מהר"ם, שמא יבא לידי שפיכות דמים, שמותר לקבול לגויים ואפי' אם יפסיד כל אשר לו מחמת כן. ואם המכה רגיל בכך, אפי' לקצץ ידו אם יוכל לעשות עם הגוי יעשה, דרב הונא קצץ ידו. ואפי' לא הכהו עדיין אלא הולך להכותו, שמא יהא מותר להורגו כדאמר מחוינא ושמטיה רב כהנא לקועיה וכתב בס' המצוות משום דהוה כבא במחתרת. ואפי' שם דאין נראה ששייך לומר אין אדם מעמיד על עצמו ועל ממונו, דכנגד המלכות שיקחו ממונו לא ילחם, כ"ש כאן שהולך להכות את חבירו ואין אדם מעמיד עצמו על גופו ומתוך כך שמא יבא לידי שפיכות דמים, שמותר לכל אדם לשמוטי לקועיה. ומעתה גופו מותר, ממונו לא כ"ש, למ"ד ממון מסור מותר לאבדו ביד ואפי' מאן דאסר, כאן להציל הנרדף יפטר המפסידו, כרודף שהיה רודף אחר רודף ושיבר כלים של כל אדם פטור ולא מדאינא אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם שיציל הנרדף מיד הרודף, וגם כאן כיון שזה הרשע הולך להכות ובברור יכה, מותר לכל אדם להגיד לשופט ולצוות ולתופשו ואפי' אם יפסיד כל ממונו כעובדא דרב כהנא דשמטיה לקועיה דההוא גברא, ואין דומה שהיה בא לידי הריגת הנמסר כאשר כתבתי, שכנגד המלכות לא ילחם, וגם רב לא תלה בזה, אלא דקרא המקרא דבניך עולפו שכבו. ושמא היה נראה לו שהנמסר יבא לנקום עצמו מן המסור ומתוך כך שמא יבאו לידי שפיכות דמים, ועל כן החשיבו כמו רודף והרגו.

ועל כן נראה שכל אדם הרגיל ומועד להכות דינו כמסור המועד למסור, אכן אם באקראי בעלמא הכהו ומתחרט שניכר לעולם שלא יוסיף לעשות בדבר הרע הזה עוד, אז ודאי אסור להורגו ולהפסיד ממונו, דגם במסור כתב המימוני עשה המסור כאשר זמם, יראה לי שאסור להורגו. ועל כן נראה שבעוד זעמו של המוכה עליו ואם לא יתקרב דעתו בקבלתו לגויים לא יוכל להעמיד עצמו מלנקום הוא עצמו או קרובו אשר יחם לבבו ומתוך כך יש

לדון שהמכה הרשע יקל בעיניו להכותו עוד ויבא לידי שפיכות דמים, לא מבעיא שהמוכה בעצמו מותר לקבול לגויים, אלא מצוה לכל אדם להגיד לשופט פלוני הכה את פלוני ועוד הולכים בכעסם, תעשה כך שלא יוסיפו לעשות עוד, ואם מתוך כך יעליל השופט עליו ויקח כל אשר לו, פטור המגיד, שאם לא כן אין לך אדם שיציל את חברו מיד מכהו כרודף שהיה רודף אחר רודף ושיבר כלים בחמתו. ודאי אם היה יכול להציל באחד מאיבריו, היה יכול לעשות, כרב הונא דקצץ ידא. או שמא יותר טוב שיגיד לשופט להפסידו ממון, מלהפסידו אחד מאיבריו, והא רפיא בידי. ואין לומר שהמוכה שכבר הוכה, יש לו לכופ את יצרו ולא לנקום, צא ולמד מגואל הדם שאם ימצא את הרוצח מחוץ לעיר מקלטו אפי' אחר כמה שנים פטור אם הרגו ולא אמרה תורה לכופ את יצרו שלא יחם לבבו, וה"ה או כ"ש כאן.

ואם המכה הוא אדם הרגיל תדיר להכות ושנה ושילש ועודנו הולך בשרירות לבו ומתוך מעשיו ניכרים מחשבותיו שברור יכה את מי שלא יעשה רצונו, מצוה לכל בר ישראל להגיד לשופטים ולמושלים ולבקשם שימחו בידו, ואם מתוך כך יעלילו עליו ויקחו כל אשר לו, אין על המגיד פשע. וכן מי שעוסק בפסולים או בגויה או בכל דבר שיכול לבא לידי פשיעה לקהל, אם הקהל התרו בו שלא לעשות ולא השגיח, יכולים להגיד לגויים פלוני עוסק באילו ענינים מכוערין. ואם לא עשה כן רק פעם אחת וחדל, אז ודאי אסור להגיד לגויים, אכן אם הקהל באו מחמת כן לידי עלילה שסבורין הגויים שהוא עשה וידוע להם בודאי שיהודי אחד עשה כן, אכן אינם יודעים מי עשהו ובאים להעליל על זה אתה עשית, מותר לו לומר לגויים פלוני עשה ולא אני. ואפי' אם היה העושה מתכוין לדבר מצוה ולא לדעתו של זה, כעובדא של יצחק שמל גרים ומתוך כך באו הקהל לידי עלילה והתיר מו' אבא מארי זצ"ל להראות עליו והסכימו כל גדולי דורו.

ועוד אכתוב על חילול שבת שתלש בשערך בשבת, דהוה חילול גמור כמו הקורע בחמתו דחשיב מתקן משום דעביד נחת רוח ליצרו. ועל ר' יהודה שגובה המס בע"כ של מקצת החבורה, אם יכול להסתלק מלגבותו, תפארת ושבח הוא לאדם חשוב כמוהו שהרי רבותינו מנו את גבאי המס בכלל פסולי עדות עם המוכסין. ואם אי אפשר לו להסתלק מכח ההגמון, יקח אחד מבני העיר שיגבה עמו, ויקח אחד שהוא רצוי לחבורה ולא יעשה דבר גדול או קטן בגביית המס בלא ידיעת חברו וזה יעלה לו להיות מהשם ומישראל. (וחוב המבולבל או מתייאש או אם יתן גם מיסים שיעבדו). ועל אביגדור שאומר עליו שישב בחזקה, אם יבררו מה שעכב ישלם, אמנם תלוי דבר זה בפשרנים איך פישרו שלא היו צריכין ליתן עבורו, כגון לשמור אורחים שהיה להם לשמור חלקו וחלקם וחלקו לא ישמרו וכגון לכבד העירונים והגלחים שהיו יכולים ליתן להם ולומר להם בזה אנו מכבדים אתכם והנה אביגדור אינו נותן לזה כלום ולא עשו כן, היה נראה לפוטרו, כמו הפורע חובו של חברו שנותן מעותיו על קרן הצבי. אבל דבר שהיו צריכין ליתן בע"כ ישלם ואמת כי מאד הרע לעשות שישב בכח ולא נשא בעול עם חברו, ומ"מ לחייבו איני סבור כאשר כתבתי.

ועל שהלכו במחול ומחמת כן הפסיד ה"ר אלקנה והאלמנה, לפי' ריצב"א הוה דינא דגרמי ולא גרמא וחייבים לשלם. אכן אם נהגו לעשות כן מחמת שמחה נראה לפוטרו, כמו שכתבו' רשב"א כשהבחורים רוכבים נגד

החתן ומשחקים זה עם זה וקורע אחד בגדו, חבירו פטור מלשלם שכך נהגו מחמת שמחה והביא ראייה משומטין לולביון וא"כ נהגו גם בעירם ואין ביד לחייבם. ועל הסוס, אם יתברר שעבר על התנאי ומחמת כן נתקלקל הסוס, מקובלני כל המתחיל בדבר חייב ואין דין על השני. ועל הבאת הסוס אם ישב בבית המשתה ורגילים לעשות כן לפעמים מחמת שמחה פטור כמו שכתבתי. ואם התחיל בקבלתו בשעת הזעם אין עליו חובה וקרוב אני בעיני כל זמן שלא נוקם הוה כשעת הזעם. ועל הדחיפות אם התחיל בהם ונתקבל בהם ונתכוין וקבל דין. ושלוש חיים אליעזר בן רבי יצחק נב"ה.

שו"ע חושן משפט הלכות עדות סימן לה סי"ד

אשה, פסולה. הגה: וכל זה מדינא, אבל י"א דתקנת קדמונים הוא דבמקום שאין אנשים רגילים להיות, וכו' נשים נאמנות (ת"ה סי' שנ"ג ואגודה פ' י' יוחסין). ולכן יש מי שכתב דאפילו אשה יחידה, או קרוב או קטן, נאמנים בענין הכאה ובזיון ת"ח או שאר קטטות ומסירות, לפי שאין דרך להזמין עדים כשרים לזה, ואין פנאי להזמין (מהרי"ק שורש קע"ט ומהר"ם מריזבורג וכלבו סי' קט"ז).

שו"ת שואל ומשיב מהדורה קמא חלק א סימן קפה

בשנת תרי"ג אירע בעיר אחד נשמע קול על מלמד אחד שמתגורר שם זה שמנה שנים והילדים אשר למדו אצלו בקטנותם וכעת הם בני י"ג שנה ויותר הם מעידים שבקטנותם כאשר למדו אצלו טימא אותם במשכב זכור ר"ל ובקיץ העבר כשנודע הדבר לאיש ירא אלקים צעק צעקה גדולה ומרה ובא הדבר לפני הרב האב"ד והנה לא רצו לקבל גבי"ע = גביית עדות = וזה האיש קבל על עצמו באלה ובשבועה שתיכף אחר הזמן יסע משם והנה אח"כ רצה להיות מלמד בלבוב וכאשר נשמע הקול בלבוב שלח בעה"ב אחד נכבד מכתב להרב אבד"ק והוא השיב כי ישב עם ב"ד לחקור ולדרוש הדבר ולא מצא שמץ פסול עפ"י ד"ת ולא הי' שום בירור על הענין ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות והמכתב הנ"ל תחת ידו הוא וע"כ הבעה"ב דשם החזיקו המלמד שיהיו שם כי אמרו שהוא אומן והחצוף הנ"ל צווח ככרוכיא שהוא קשר בוגדים שהם קלי הדעת ומה גם שנתן להפז"מ חמשים רייניש כסף על רעקריטרינג וע"כ המה נוגעים בדבר. והנה בפ' וארא הגיעני מכתב עם גב"ע מחותם בחתימת שלשה אנשים נכבדים והעיד אלי איש אחד שמכיר בטב"ע החתימות והעידו שני בחורים האחד הוא כעת בן ט"ו שנה והאחד הוא כהיום בן י"ג שנה ויותר שבילדותם בהיותם לומדים אצלו כבני ט' שנה או פחות היה מטמא אותם במשכב זכור כי היו שוכבים אצלו במטה בחדר אשר דר שם והדברים באו ברוב ענין אשר הוא מגונה להעלות על הספר וזאת אשר השבתי באמת כבר הארכתי בזה בתשובה דלפסול האדם צריך שיהיו שני עדים כשרים והבאתי דברי הפר"ח והריטב"א דלפסול אדם צריך שני עדים כשרים והיא כד"נ וא"כ כאן שהיו קטנים בעת שהיה המעשה ואינם נאמנים להעיד בגדלם מה שראו בקוטנם כמבואר /בחו"מ/ סימן ל"ה רק במילי דרבנן וכאן לפסול את האדם ודאי לא נאמנים אמנם לפמ"ש המהרי"ק והתה"ד וקבעו הרמ"א בש"ע שבמקום שא"צ /שא"ד/ להיות עדים כשרים נאמנים אפילו אשה וקטן וא"כ בדבר זה שבודאי א"א להיות גדולים וא"א שתהיו עדות בדבר דבלי ספק האיש הלז אף אם הוא רשע ופריץ אבל במסתר מעשהו ורק בילדים קטנים משחק וכמתלהלה

בזיקים ואומר הלא משחק אני א"כ פשיטא דנאמנים להעיד ומה גם דאטו אנו רוצים לפסלו לעדות ולשבועה רק דאמר' דשמא עשה זאת וכבר אמרו בנדה דף ס"א האי לישנא בישא אף דלקבולי לא בעי למיחש מיהא מבעיא ובמ"ק דף י"ח אמרו דהאי לישנא בישא עכ"פ מקצתו אמת וא"כ איפוא אוי לנו שבימינו עלתה כך שיהיה איש כזה מלמד תינוקות של בית רבן אשר הבל פיהם טהור ויש לחוש שהבל פיו הטמא יטמא אותם וע"כ על דעתי שמהראוי להסיר כתר המלמדות מעל ראשו ויחושו לנפשם עד אשר ישוב בתשובה שלימה ובסגופים כראוי ואז ישוב לקבל ד"ח = דברי חבירות = ויהיה לו לכפרה על חטאיו וכ"ז שאינו מתודה על חטאיו לא שייך תשובה כמ"ש התב"ש בסמ"ב והארכתי בזה בתשובה לדראהביטש בדבר השו"ב אשר שם והוגד לי בשם אחד גדול הגאון הצדיק וחסיד מו"ה דוד זצ"ל בעהמ"ח אהבת דוד ויהונתן שפירש בדרך מוסר מ"ש בש"ע המטיל מים מן הצופים ולפנים לא ישב ופניו כלפי הקדש ואמר שקאי על מי שמטיל קרי ואמר שזה מן הצופים ולפנים דעינא וליבא תרין סרסורי דעבירה לזה אמר לא ישב שאינו מועיל תשובה ופניו כלפי הקדש ודפח"ח.

והנה במ"ש למעלה מהך דלישנא בישא אף על גב דלקבולי לא בעי למיחש מיהא מבעיא מצאתי אח"כ במהרי"ק שורש קפ"ח שכתב דדוקא להציל אותם הוא דמותר להמנע אבל לא לענוש אותם שום עונש ולבייש אותם אסור ע"י לישנא בישא אמנם זה דוקא שם שלא היה רק לישנא בישא לבד אבל כאן היה גב"ע אף דאין כאן עדים כשרים עדיף מלישנא בישא ופשיטא דיש למנוע מלתת לו תלמידים כנלפע"ד.

והנה בש"ק פ' תולדות בשנה ההיא הגיעני שני מכתבים המדברים ומליצים טוב על האיש הלז. וזה אשר השבתי לשניהם ביחד מ"ש הרב להתנצל על מה לא קיבל עדות וכתב בתחלה עפ"י דברי מוהר"ם מינץ בתשובה סי' ע"ה שאין לגבות עדות להוציא לעז הנה תשובתו בצי"ד וכמ"ש בעצמו דשאני כאן דהוא לאפרושי מאסורא ואני מוסיף שכן מבואר גם לענין עדות א' דקי"ל דטוביה חטא וזיגוד מנגד ומבואר בש"ע חו"מ סימן כ"ח דאם הוא לאפרושי מאסורא שרי ומ"ש מעלתו דגוף דברי העדים אינם כלום דהם קטנים כ"כ בזה בתשובתי וע"כ לא הבינותי גם מ"ש מעלתו דהם עדות מיוחדת ולפסול אדם בעי שיהיה עדות אחת דהוה כד"נ = כדיני נפשות = לא הבינותי דאני אמרתי עדיף מיני' דאפילו עדות מיוחדת ליכא ודמי להאי ציידא והנה עתה אשיב כסדר מ"ש על דברתי דלאפרושי מאסורא ל"צ לגבות בפני בע"ד ומ"ש מעלתו די"ל דבאיסורין כיון דל"צ הגדה בב"ד כמ"ש הגאון בעל נתה"מ בסי' ל"ח ובסי' כ"ח באורך ה"ה דא"צ לקבל בפני בע"ד דדוקא על הב"ד הזהירה תורה לקבל בפני בע"ד הנה גוף סברתו אינו מתקבל כי גם דברי הגאון במחכ"ת לא נהירין כלל ויפה השיב עליו במשובב דרשו משם ואינו רוצה להתווכח עם הגאון מפני עשה דכבוד תורה והנה מ"ש לחלק דדוקא אם אנו באים לפסול האדם מחזקת כשרותו בזה צריכין לקבל בפני בע"ד אבל כאן אין אנו באים רק להרחיקו שלא ילמוד עם תלמידים עד שישוב אין אנו באין לפסול אותו וע"ז כתב מעלתו שלא הבין כלל שיחתי דבכ"מ שאנו פוסלין אדם אינו רק עד שישוב בתשובה ואפ"ה אי אפשר לפסלם ואני אומר דיפה כתב שלא הבין שיחתי דכוונתי בפשיטות דדוקא היכא שאנו מוציאים אותו מחזקת כשרותו בזה אמרינן דסתם כל אדם בחזקת כשרות וא"א לפסלו שלא בפניו ובפרט לקפח פרנסתו אבל כאן אטו נפסל בשביל זה מחזקת כשרותו רק שאנו אומרים שמלמד תינוקות צריך להיות ירא וחרד לדבר ד' יותר משאר בני אדם וכאן אנו רואין דהוא קל ע"כ צריכין אנו

להרחיקו שישוב בתשובה שלימה א"כ ע"ז ל"ש שום קבלת עדות שלא בפני בע"ד וכל שנשמע עליו קול כזה כדאי בזיון וקצף שיהיו מלמד שם עד שישוב בתשובה שלימה ומ"ש דכבר נפסלו כיון שקבל עדות שלא בפני בע"ד הנה רואה אנכי שבשביל זה לא רצו לקבל העדות תחלה שאם יקבלו אחרים בודאי לא ירצה לבא לפניהם וא"צ לבא לפניהם וגם מתיראים לקבל עדות וא"כ אף שיקבלו עדות שוב יפסלו אבל לא הועילו בתקנתם דלא קי"ל דעביד איניש לאחזוקי דיבוריה כמ"ש הקצה"ח סי' כ"ח ס"ק ז' וסימן ל"ג ס"ק ב' והקצה"ח האריך בראיות ברורות וכן נכון לדינא כמ"ש בתשובה לק"ק פרעמישלאן ומ"ש על מ"ש בשם מהרי"ק והש"ע סימן ל"ה דנהגו לקבל אף עדות קטן כל דא"א שיהיה שם עדים כשרים וע"ז כתב דבמהרי"ק מבואר שצריך להיות התובע טוען ברי תמהני דשם שייך טענת בריא ומהטעם שכתב מהרי"ק דאל"כ לא שבקת חיי אבל כאן מה ריעותא יש במה שאינם טוענים ברי ואטו היו צריכין לדעת ואנן על זה העדות סומכין ומ"ש דל"ש אין אדם מע"ר = משים עצמו רשע = דרצונו לעשות תשובה וע"ז כתב מעלתו דזה שייך דוקא לגבי עצמו אבל לא לענין לפסול האדם עי"ז מאד תמהני דאטו פוסלין ע"י עדותם דהא באמת עדות קטנים היו אבל העדות לפסול הוא מצד התקנה ומ"ש דשייך פ"ד לא יפה כוון דכאן כשאנו מפלגין דבורא שלא רבע לזה שוב אין כאן שום עדות דבאמת הוא קטן רק דאמרין מ"מ היו שם ומפני התקנה מקבלים אבל שיעיד שרבע ע"ז לא מהמנין ליה וז"ב.

ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק ג סימן ט

ואף שאליבא דרב נחמן הבריייתא כפשוטו, כמו שפירשתי. מכל מקום גם דברי רב נחמן בר יצחק אמת. שמוקי האי ברייתא דנרצע כו' בעבד שמסר לו רבו שפחה כנענית. דעד האידינא היתה מותר לו. והשתא אסורה לו. והוא אינו רוצה לצאת ממנה, וחבל בו רבו, פטור. ורשאי להלקותו, ולהפרישו מאיסור. דעביד דינא להקב"ה. ובלשון זה הביאה הרמב"ם (ה' עבדים פ"ג ה"ה). ומכאן הביא הגאון מהרי"א בתרומת הדשן סימן רי"ח. שמותר אדם להכות את אשתו שהיא מקללת אביה ואמה. מחמת שעוברת על דת, ועביד דינא לשמים. ואין צריך להביאה לב"ד, כמו גבי נרצע. ולא דוקא כה"ג, אלא כל מה שהיא עושה כנגד דת תורה אלהית. מכה אותה עד שתצא נפשה. אפילו עוברת במצוה שב ואל תעשה. ומ"מ אל ימהר בהכאה. אם לא בתוכחה גמורה מקודם, ורואה שאינה נשמעת. ולא דוקא הרב לעבדו, ובעל לאשתו. ה"ה כל בר ישראל יכול להכות חבירו, כדי לאפרושי מאיסורא. וכן [הבאתי] לקמן סי' כ"ז פסק הרא"ש (סימן י"ג) להדיא שמותר. וכן איתא בערכין (ט"ז ע"ב) יכול לא יכנו ולא יסטרנו על דבר תוכחה כו'. אלמא שמותר להכותו על דבר תוכחה. ודוקא באדם מוחזק לכשרות, שידוע שלשם שמים עשה. והוא אדם חשוב ומופלג. אבל בסתמא דאינשי לאו כל כמיניה. דא"כ לא שבקת חי לכל בריה. וכל אדם ריק ילך ויכה חבירו על דבר הוכחה, כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. והתורה לא נתנה רשות ומקל ורצועה אלא לדיין, או לאדם חשוב, שראוי להיות דבריו נשמעים. ג"כ לפי שעה מותר להכות חבירו, ולהפרישו מאיסורא. והכל לפי ראות עיני הדיין. ודוקא לאפרושי משארי איסורא, דבינו לשמים. אבל מה שבין אדם לחבירו, כגון אחד שהכה חבירו. שמותר לכל אדם, אפי' איש פשוט, להציל אחיו, ויכול להכות המכה, כדי להציל המוכה כמו שאפרש לקמן.

Selected emails from our listeners

Thank you for your program this week.

As a spouse of an abuse victim I can tell you that these stories were not even slightly exaggerated.

What bothers me is that there is no support at all for spouses who also have a very challenging time dealing with the effects and the healing process of abuse.

I am looking to put together a support group/resources for supposed of abuse victims.

Please give out my email for anyone overrated to contact me. Anonymity will be accepted and respected.

Frumspouse@gmail.com

Thank you!

Dear Mr. Lichtenstein,

Yasher Koach for all you are doing to try to bring attention to the issues of child molestation and dealing with it in a proper manner, as a community. I found your tefilla, that in the zechus of us hearing the children's silent cries, Hashem should hear our silent cries, to be very moving.

I would like to offer a suggestion. From what I have heard, some of the most crucial components in battling this absolutely destructive evil is by educating parents in A) what red flags to be aware of and how to react in case they arise B) how to take responsible precautions to protect children from unsafe situations and, perhaps most important, C) how to speak to children about these dangers in an effective and sensitive manner, thereby empowering the children.

Your previous program made a powerful point to the community at large and especially the community leaders.

However, I am sure that there are MANY listeners who are very innocent parents that were not complacent in anything but are now more aware of these dangers and likely very scared but unaware of how to protect their children. There are a number of excellent experts that educate parents in everything they should know to protect their children, as best as we can.

I would strongly recommend you either dedicate a show to having these guests on, or mention on the show where listeners can find lectures and resources online, and link them on your website. There is excellent material on this available online. I watched one by Rabbi Yaakov Horowitz that was very helpful. With the number of listeners you have, it could go a long way, with Hashem's help, towards eliminating many of these tragic and devastating incidents.

Tizku L'mitzvos!

A.G.

About the most recent topic: why are you ignoring Rav Eliyashiv's written Teshuva about Raglayim Ledavar?
Thanks. G"ch Tova.

Benjy

Very sobering and critically important presentation, complete in all of its aspects. מזכה לרבים.

Yaakov Ulano

Until this past week the one about the abuse of kids I thought that it is meant to be a Halacha and Hashkafa program not some person giving his ideas on how to better the world (not that it is a bad thing to raise awareness about such a serious issue but just this is the wrong place for it). I would like you to get back on the path of a Halacha series. I would not mind if you could respond to this email. Thanks. Kesiva Vchasima Tova

Yehuda S

Thank you for program. Regarding molesters and interview with Dassy Ehrlich, no one disagrees with the zero tolerance policy of molesters. The issues lies in who and how is it be judged who's coined a molester. At what point is the alleged molester דמו הותר. You use the very sharp phrase שם רשעים ירקב on Malka Leifer. Who was Matir you to do so?? The main allegation against her is coming from a woman who is totally irreligious and פסול לעדות, who comes from a severely dysfunctional abusive broken home with history of severe psycho mental illness (I know this not from her interview). Whereas Malka L had strong backings of Chashuva Rabbanim to help her not get extradited. Again, no one is backing molestation or molesters - rather they felt that so long as there's no Psak from a competent Rav or Beis Din that the allegations are enough based to warrant turning her over, her חזקת כשרות remains intact and it's Assur to do so. Of course anyone in their right mind will be חושש and not allow her to fill any position which would allow contact to youngsters. How can you spill a jews blood a mother of children based on such weak evidence?? Without a Din Torah or a Psak? Do you know that this can happen to you or me too? It doesn't take much at all to convince half the world that someone is a molester. Why don't you dedicate a program to interview those whose lives and extended families lives were shattered forever due to false accusations against them? People drink up accusations of this sort very eagerly (others blood is very tasty). It is undoable damage and שפיכת דמים of the highest level - and it does happen! Perhaps there are as many false accusations as true ones. The issue that should be focused on is what are the guidelines of when is it mutar/mechuyav to render one a molester. Who is to decide? What are the levels? There can enough evidence to be חושש but not to publicize etc.... This is an extremely delicate sugya - ON BOTH ENDS. Thank you,

Shmuel

[Selected audio from our listeners click here](#)

Tipsy turvy world- Where victims are stigmatized not perpetrators *click here*

Sex addiction is a result of molestation *click here*

Comments on the show (1) *click here*

Comments on the show (2) *click here*

Comments on the show (3) *click here*

Comments on the show (4) *click here*

Panel Assembles To Discuss Sex Abuse Cases In Brooklyn

June 10, 2012 10:02 pm

by WINS reporter Sonia Rincon

NEW YORK(CBSNewYork) — Brooklyn District Attorney Charles Hynes and a panel of community leaders met to discuss sex abuse cases within the Ultra-Orthodox Jewish community.

DA Hynes and civil rights attorney Norman Siegel appeared at a public town-hall meeting in Brooklyn on Sunday, along with child advocates, rabbis, and molestation victims.

1010 WINS reporter Sonia Rincon was in Crown Heights...

Hynes has come under fire in the past for his handling of sexual assault allegations in the community.

The District Attorney defended his policy and said that it was unacceptable for anybody with knowledge of sex abuse to fail to report it to the authorities.

Siegel told the assembly that the community could not stop at reporting abuse to rabbis.

“For too long the community’s response to sexual abuse was to tell the victim to go talk to a rabbi,” he said.

Siegel praised the District Attorney for his work on the issue and pledged his continued assistance. He also advised parents that they should never hesitate to report suspected abuse cases to the authorities.

Leaders emphasized the need to involve secular authorities...

Hynes emphasized the need to prevent victims of sexual abuse from becoming victims of retribution within the community.

“We have to protect the victims and not the perverts,” he said.

Rabbi Yousef Blau made it clear that the policy of the community was to involve the authorities if abuse was suspected.

“If one is aware of someone abusing children, one must go to secular authorities,” he said.

Siegel told the assembly that he looks forward to participating in similar meetings in the future.

Does Brooklyn need to change the way it handles sex abuse cases? Let us know in our comments section below...

Copyright © CBS New York

Reporting Child Molesters: מסירה or Obligation?

In recent years, the Orthodox Jewish community has been shaken by numerous tragic revelations of otherwise respected educators who have taken criminal advantage of their role to molest children under their charge. Amid the collective efforts to formulate a proper response to this most unfortunate phenomenon, the question has arisen as to the propriety of reporting abusers to the relevant authorities, such as the police or municipal child welfare services. Jewish tradition has always regarded מסירה — relaying to gentile authorities information about a fellow Jew or his assets — as among the harshest crimes a Jew can commit. When exploring whether or how this prohibition applies in the case of a child molester, we must consider the parameters of מסירה, on the one hand, and on the other, the precise halachic classification of molestation and the long-term danger posed to the victim.

Specifically, we will examine the following questions:

- 1) Does a molester have the halachic status of a רודף (“pursuer”), whom others are allowed to stop through any necessary means?
- 2) Irrespective of the law of רודף, is it permissible to summon the authorities to apprehend a Jew who threatens the wellbeing of other Jews?
- 3) Does the prohibition of מסירה apply to modern-day democratic governments?
- 4) In a case in which someone is suspected of molesting a young boy or girl, how much credence can we halachically give to the child’s testimony?
- 5) Assuming that, in principle, a suspected molester can or must be reported to the authorities, may this decision be reached by anyone, or must one receive a formal *pesak* from a rabbi or *beis din*?

I. Is a Molester a רודף?

We will begin by examining the possibility of assigning to a molester the status of רודף — literally, “pursuer.” Under certain circumstances, one who threatens another person may be stopped through any necessary means, including even by killing him. If a molester, who threatens children, is considered a רודף, then certainly he may and must be stopped through any available means, which, in

contemporary society, would translate into summoning the authorities who have the legal and physical power to arrest and imprison criminals.

The Mishna in *Sanhedrin* (73a) lists three cases in which people are licensed to kill someone who pursues another person: if he is attempting to kill, to engage in forced homosexual relations with another man, or to engage in forced sexual relations with a נערה המאורסה (betrothed girl). The Gemara clarifies that this license is given in all cases in which the person endeavors to commit a capital sexual offense; it is not limited to cases of homosexuality or relations with a נערה המאורסה. This includes an adulterous relationship with a married woman, as well as situations of incest. The *Acharonim* address the question of whether this *halacha* would also apply to one seeking to have forced relations with a *nidda*.¹

Accordingly, some have claimed that a molester should be regarded as a רודף, insofar as he seeks to commit capital sexual offenses. However, this would be true only if the molester commits the sexual act of intercourse with a boy, but not if he engages in other kinds of inappropriate behavior.² Furthermore, in the case of a young girl who has yet to reach adolescence and is thus not considered a *nidda*, even the act of intercourse would not constitute a capital sexual offense, and thus the status of רודף would not apply. (The situation of an adolescent girl would depend on the aforementioned debate concerning one who seeks relations with a *nidda*.) Moreover, when dealing with youngsters who have reached the age of halachic adulthood, the possibility of considering the molester a רודף is limited to forced relations. The law of רודף does not apply to one who seeks to seduce an adult (*Sanhedrin* 73b), and thus in the case of teens, the molester cannot obtain the status of רודף if he entices his victims to engage in relations without coercion.

Others claim that molesters should be treated as a רודף not due to the intent

1. The *Avnei Neizer* (Y.D. 461) infers from Rashi's comments in *Sanhedrin* (73b, ד"ה אפגמה, רבה) that the status of רודף applies to one pursuing a woman only if the relationship would render the resultant child a *mamzer*, and thus it would certainly not apply to the case of a *nidda*. Rabbi Akiva Eiger, in his notes to the Rambam (*Hilchos Rotze'ach* 1:11), also makes this inference from Rashi's comments, noting that the Rambam there appears to disagree. See also *Minchas Chinuch*, mitzva 600.
2. One could argue that a molester should be regarded as a ספק רודף (a person who *might* be seeking to commit a capital offense), as it is possible that he seeks full intercourse, even if most molesters engage in other forms of inappropriate contact. However, the *halacha* regarding a ספק רודף is itself subject to debate. The *Minchas Chinuch* (296:33) writes that such a person is regarded as a רודף and may be killed, whereas Rav Chaim Ozer Grodzinsky rules that the status of רודף is reserved for those who are clearly bent on committing the forbidden act (*Achiezer*, vol. 3, 72:3). The Tosefta in *Sanhedrin* (11:5) appears to support Rav Chaim Ozer's position. See also the comments of Rashi, Tosfos, and Kovetz *Shiurim* regarding הבא במחתרת, *Pesachim* 2b.

to commit a sexual offense, but rather because of the potentially fatal effects of molestation. Victims of sexual abuse often suffer from psychological disorders such as depression and the like, which can often last for many years and can sometimes lead to suicide, God forbid. Given the possible deadly result, it has been argued that a molester is no different from someone attempting to kill another person, as he seeks to inflict upon the victim emotional trauma that can result in suicide.

It should be noted, however, that the aforementioned Mishna listing the sexual offenses included under the law of רודף makes no mention of one who seeks to engage in forced relations with an unmarried girl. Despite the traumatic psychological effects of rape, the Mishna does not include it in its list of crimes that may be prevented by killing the prospective offender. It thus seems difficult to extend to the status of רודף to those seeking to commit crimes that inflict emotional pain on the victim, an extension that is never made by the Mishna.

II. Molesters as a Threat to the Public

Even if a molester does not have the status of רודף, might it still be permissible or obligatory to report him to the authorities for the sake of protecting potential victims? More generally, what halachic means are available to a community when one of their own threatens the public welfare?

The *poskim* address this question in the context of the *Shulchan Aruch*'s ruling (C.M. 388:12) allowing communities to report to the gentile authorities one who causes harm to the public:

כל המיצר³ הציבור ומצערן מותר למוסרו ביד עובדי כוכבים אנשים להכותו ולאסרו ולקנסו,
אבל מפני צער יחיד אסור למסרו.

Whoever causes harm or distress to the public — it is permissible to hand him over to the gentile authorities to beat him, imprison him or fine him; on account of distress caused to a single individual, however, it is forbidden to hand him over [to the authorities].

According to the *Shulchan Aruch*, a distinction is drawn between one who threatens the public welfare, who may be reported to the authorities, and one who causes harm to an individual, whom the community is not authorized to report.

The *Sema*, however, commenting on this ruling, establishes an important

3. In the prevalent editions of the *Shulchan Aruch*, this word is written המוסר, but the Shach and Vilna Gaon note that the text should read המיצר.

qualification, claiming that the *Shulchan Aruch* refers here only to *צער בעלמא* — a general disturbance or annoyance. In such a case, a community may not report an offender who disturbs only one individual. If, however, the offender causes actual monetary or physical harm, even to one person, then he may certainly be reported to the authorities. The *Sema* refers us to the *Shulchan Aruch*'s earlier ruling (388:7): "Some authorities maintain that one who is beaten by his fellow may go and submit a complaint to the gentiles, even though this will cause the beater great harm..." The *Shach* adds that if one beats other people, it is permissible to petition the authorities to intervene and prevent him from causing further harm, even if the authorities will confiscate the offender's property as a result.⁴

It is clear from the rulings of the *Sema* and *Shach* that one is entitled to report to the authorities a felon who threatens the public welfare, even if he poses a physical or monetary risk only to individuals, and not to the general public.⁵

This ruling also appears in a responsum of the Maharach Or Zarua (*Teshuvos Chadashos* 4):

If the beater is someone who frequently beats, and has repeated [the crime] several times and continues to act freely, and it is clear from his conduct that he plans to beat whomever does not comply with his wishes, it is a *mitzva* for every Jew to notify the judges and authorities and petition them to stop him. And if as a result they would conspire against him and confiscate all his property, the informer has not committed any sin.

It seems clear that a child molester is no different in this regard from one who

4. The *Darchei Moshe*, as cited by the *Shach*, records this ruling in the name of the Maharam Mei-Rizbork and disagrees, noting that a community is not permitted to confiscate the property of even a *מוסר* — someone who reports his fellow Jews to the authorities. If a community does not have license to confiscate a *מוסר*'s property, the *Darchei Moshe* argues, then certainly this may not be done to one who causes other, lesser forms of harm. The *Shach* notes, however, that the Maharam was speaking of petitioning the authorities to prevent further criminal activity, and not of taking punitive measures against an offender. Regardless of the accepted punitive measures for a *מוסר*, a community is certainly entitled to summon the government authorities to prevent someone from causing people harm.

5. On the basis of this ruling, Rav Yosef Efrati rules that if someone is trying to steal, the prospective victim may immediately notify the authorities and does not have to first summon the thief to *beis din*. Rav Efrati applied this ruling to the case of a person who uploaded the entire Artscroll Talmud onto the internet and made it available for free viewing. According to Rav Efrati, Artscroll was entitled to go straight to the police to avoid financial loss.

beats other people. It would thus be permissible — and, in fact, a *mitzva* — to notify the authorities in order to stop the molester from his criminal activity, and this would not constitute מסירה. Indeed, Rav Yosef Shalom Elyashiv, in a responsum printed in the *Yeshurun* journal (vol. 15, p. 641), rules that where there is a legitimate reason to suspect a person of molesting children (רגלים לדבר), he may be reported to the authorities.⁶

III. Applying מסירה to Democratic Governments

Thus far, we have worked under the assumption that the prohibition of מסירה would, in principle, forbid reporting fellow Jews to the gentile government authorities, and the only question is whether in practice this would be permissible for the purpose of public safety. However, this assumption itself — that the law of מסירה is theoretically applicable in contemporary Western society — is far from clear.

One basis for questioning this assumption is a passage in the *Aruch Ha-Shulchan* (C.M. 388:7):

As anyone familiar with history knows, in ancient times people in distant lands had no protection over their bodies or property from bandits and thieves, even those in official positions of power. Even today, as we know, there are several countries in Africa where government officials wantonly rob and steal. But the European monarchs, and especially our lord, the Russian Czar, and his predecessors, as well as the kings of Britain, should be commended for extending their governance over the distant lands so that every person would enjoy protection over his body

6. Rav Elyashiv bases his ruling upon a responsum of the Rashba (3:393) in which the Rashba authorizes community leaders to impose penalties and even administer corporal punishment to felons when they deem such measures necessary for the public welfare (לתיקון המדינה וצורך השעה). Thus, Rav Elyashiv rules, the sages of every generation are licensed to take the measures they deem necessary to protect the public from criminals such as abusers.

I asked Rav Elyashiv's disciple, Rav Yosef Efrati, why Rav Elyashiv resorted to this responsum of the Rashba, when it is clear from the *Sema* and *Shach*, as cited above, that one who poses a threat may be reported to the gentile authorities. Rav Efrati replied that Rav Elyashiv was reluctant to issue a blanket ruling allowing all individuals to notify the authorities about a suspected abuser, which could lead to widespread false accusations. He therefore cited the responsum of the Rashba, which authorizes specifically the *batei din* to take the necessary measures to rein in on dangerous criminals. As we will see later, however, there is halachic basis for allowing even ordinary citizens to report molesters, without obtaining a *pesak* from a rabbi or *beis din*.

and property, such that the wealthy do not have to hide to avoid being robbed and murdered. This is the basis of all the laws of *מסירה* found in the Talmud and halachic literature, as we will, with God's help, explain, for one who informs or reports his fellow to these thieves is indeed pursuing him both physically and financially, and he may therefore be saved [from this sin] by having his life taken.⁷

According to the *Aruch Ha-Shulchan*, the prohibition of *מסירה* applies only to reporting fellow Jews to rogue governments who have no regard for the basic rights of its citizens. Even Czarist Russia, the *Aruch Ha-Shulchan* writes, granted its citizens enough rights to render *מסירה* inapplicable. It goes without saying that this would be true of modern democracies, which guarantee their citizens due process of the law before punitive measures are undertaken, as well as protection of life, limb, and property.

Moreover, several sources indicate that the license to kill a *מוסר*, even if he only informs authorities about a fellow Jew's money,⁸ stems from the clear and present danger that he poses to human life. The *Sema* (388:29), for example, writes that a *מוסר* may be killed because once a Jew's property is exposed to the gentile authorities, he becomes subject to false charges to the point at which, in many cases, he is killed, and thus the *מוסר* has the status of a *רודף*. This is also the implication of Rashi in his commentary to *Bava Kama* (117a), and this point is made explicitly by the Rosh in one of his responsa (17:1):

One who seeks to expose his fellow's property to a thief is compared by the Sages to one who pursues his fellow physically to kill him... Once one falls into the trap, he is shown no mercy; and a Jew's money, too — once it falls into the hands of the thieves, he is shown no mercy. Today they take some, tomorrow they take it all, and in the end he is handed over and killed, as they hope he will confess that he has additional money. He [the *מוסר*] is therefore considered a *רודף*, and may be saved [from his crime] by taking his life.

Accordingly, even if we do not accept the *Aruch Ha-Shulchan*'s sweeping claim that *מסירה* does not apply to governments of civilized societies, we would still restrict the prohibition to situations in which conveying information would pose a direct threat to life. In contemporary societies, even if a court makes a wrong

7. This passage is omitted from the most recent edition of the *Aruch Ha-Shulchan*, likely because the printers assumed it was added only to satisfy the censors and does not reflect the author's actual views. Significantly, however, Rav Eliezer Waldenberg (*Tzitz Eliezer* (vol. 19, 52:5), cites this passage, evidently assuming that it was written wholeheartedly.

8. This license is codified in the *Shulchan Aruch* (C.M. 388:10).

conviction, the defendant's life is not put at risk, and it thus stands to reason that the grave prohibition of מסירה does not apply in today's circumstances.⁹

In an oral conversation, Rav Yosef Efrati noted that even if the prohibition of מסירה does not apply to modern democratic governments, reporting Jews to the authorities would nevertheless be prohibited for a different reason. The Gemara in *Gittin* (88b) establishes the prohibition of לפניהם ולא לפני עכו"ם, which forbids resorting to non-Jewish courts to resolve legal conflicts. Aside from the issue of מסירה, reporting an alleged criminal to the gentile authorities essentially amounts to putting him on trial before a non-Jewish court, in violation of לפניהם ולא לפני עכו"ם.

One may, however, dispute this contention on several grounds. First, the rule of לפניהם ולא לפני עכו"ם applies to bringing financial disputes to non-Jewish courts. In the case of a criminal such as a molester, the court system is being used to protect people from harm, not to settle property disputes. Second, in our times, when *batei din* do not have the authority to punish criminals, it is legitimate to resort to the general court system for the vital purpose of reining in criminals. This cannot be compared to situations of financial disputes, which *batei din* are authorized to adjudicate, such that bringing the matter to a gentile court would dishonor Torah law. If a criminal threatens the public, a community's only recourse is the general court system, which has the authority to convict and imprison offenders, and this should thus certainly be permissible.

Moreover, reporting an offender to the police is not the same as summoning another party to court. Even though the accused criminal will likely be prosecuted and put on trial, the Jew who reports him is not bringing him to court. He merely summons the authorities to intervene for the sake of public safety, and they then decide to prosecute. Calling the police thus does not violate the law of לפניהם ולא לפני עכו"ם.

IV. Accepting the Testimony of a Minor

Based on what we have seen, it is permissible, and even obligatory, to report a suspected molester to the authorities once there is sufficient reason to suspect that he indeed poses a danger to other people. The question then must be addressed as to how a credible suspicion is established. If a child claims he or she

9. The Mordechai (*Bava Kama* 9:117) offers a different reason for the prohibition of מסירה, writing that it is "repugnant" (מכוער) to hand over one's money to a gentile ruler. As cited, however, the *Sema* gives the reason that מסירה threatens a person's life, and for this reason the *Shulchan Aruch* allows even killing a מוסר.

was molested, does this complaint suffice as “testimony” to warrant summoning the authorities?

This precise question was addressed by Rav Yosef Shaul Nathanson in his work of responsa, *Sho'el U-Meishiv* (*Mahadura Kama*, 1:185):

In 5613, rumors were spread in a certain town about a certain teacher who had been living there for eight years, and the children who studied with him as youngsters are now thirteen years old and older. They now testify that as children, when they learned with him, he defiled them through homosexuality, *Rachamana litzlan*... Two young men — one who is now fifteen years old and the other thirteen — testified that as children, when they studied under him, when they were around nine years old or younger, he would defile them through homosexuality, for they would lie with him in bed in the room where he lived. There is a lot more to the incident that is not suitable for printing.

This was my response. The truth is, I have already elaborated in a responsum that two valid witnesses are required to disqualify a person, and I cited the comments of the *Peri Chadash* and the *Ritva* requiring two valid witnesses to disqualify someone, as it is treated as *דיני נפשות* [a trial for the purpose of corporal or capital punishment]. In this case, then, since they were minors at the time of the incident, they are not accepted as witnesses to testify as adults about what they saw as minors, as stated explicitly in *Choshen Mishpat* (35)... However, according to what the *Maharik* and *Terumat Ha-Deshen* wrote and was codified by the *Rama* in the *Shulchan Aruch*, that in situations where valid witnesses are not needed, even women and minors are accepted as witnesses, in this matter, where certainly there is no possibility of having adults [testify], and there is no possibility of having testimony — because undoubtedly, this person, although he is evil and malevolent, conceals his conduct and plays only with small boys... — it is clear that they are accepted as witnesses. Moreover, it is not as though we are trying to disqualify him from serving as a witness or from taking an oath...

In my view, then, it is proper [for the people] to remove from his head the crown of demagoguery and to protect themselves until he fully repents with appropriate means of self-affliction. He should then return and accept the words of the rabbis, and this should serve as atonement for his sins. But we cannot speak of repentance unless there is a confession.

The *Sho'el U-Meishiv* explicitly allows accepting testimony given by adolescents about events they experienced as children. It seems clear, however, that this

ruling would apply even to the testimony given by children before they reached adolescence. The *Sho'el U-Meishiv* based his ruling upon the Rama's comments regarding a situation in which there is no possibility of finding valid witnesses (C.M. 35:14):

All those who are disqualified — they are disqualified even in a situation in which it is not common to find valid witnesses to testify. All this applies only according to the strict law. Some maintain, however, that there was an ancient provision enacted to accept women's testimony in places where men are not normally found, such as in a women's restroom, or regarding other matters in which women are involved and men are not, and to which men do not normally pay close attention, such as to testify that certain clothes were worn by such-and-such woman and they belong to her.

Therefore, there are those who say that even one woman or a relative or minor is accepted to testify about the beating and degradation of a Torah scholar or about other fights...because it is not customary to summon valid witnesses for this, and there is no time to summon...

Clearly, then, complaints made by a child who claims to have been molested, as long as they sound credible, can be accepted as sufficient grounds for suspicion that warrant appropriate action. Since molesters make sure to commit their crimes in seclusion, and there is thus no chance of their being seen by valid witnesses, a child's testimony may be accepted as grounds for suspicion.

V. Must a Rabbi or *Beis Din* be Consulted Before Reporting a Molester?

In a case in which a person has verified knowledge of a molester, may he notify the relevant law enforcement agency himself, or must he first consult with a rabbi or *beis din* to receive an official *psak halacha*?

The *Yam Shel Shlomo* (*Bava Kama* 3:9) discusses at length the topic of לאִפְרוּשִׁי, מאִסּוּרָא, the license to use corporal punishment in order to enforce compliance with Torah law. After citing several sources that affirm the right to utilize physical force against Torah violators, the *Yam Shel Shlomo* emphasizes that this applies only to an אָדָם חָשׁוּב וּמוֹפְלָג — a distinguished person who is renowned for his piety, who can be assured to act genuinely *le-sheim shamayim*. The *Yam Shel Shlomo* then proceeds to draw a distinction in this regard between personal religious matters and interpersonal offenses:

But this applies specifically to distancing [people] from other

prohibitions, between a person and God. However, regarding interpersonal matters, such as if one beat his fellow, it is permissible for any person, even a simple man, to rescue his fellow, and he may beat the assailant in order to save the victim.

According to the *Yam Shel Shlomo*, all people are authorized to intervene in order to rescue a victim of crime.¹⁰ This is also the ruling of the Maharam Mei-Rizbork, cited by the *Shach* (C.M. 388:45): “There is a *mitzva* for every person to inform the judge that so-and-so beat so-and-so.”¹¹ This license would certainly apply to molestation, which often involves physical assault that is no different from beating and also inflicts psychological damage that requires professional treatment, and whose effects are often more severe than physical harm.

Accordingly, it would seem that any person who is aware of a molester is authorized, and indeed obligated, to intervene by notifying the relevant government authorities, and he does not have to first consult with a rabbi or *beis din*. To the contrary, consulting with a rabbinic authority could delay the process and expose additional children to risk, Heaven forbid. It seems clear that once a credible suspicion has been established,¹² anyone aware of the situation is required to immediately report the matter to the appropriate law enforcement agency, without any delay and without any consultation, so that offenders can be apprehended and our precious children can be spared the physical and emotional trauma of molestation.

10. Unfortunately, there are those who cite the first section of this passage in the *Yam Shel Shlomo* as a source for requiring consultation with a rabbi or *beis din* before reporting a criminal to the authorities, ignoring the latter segment, where the *Yam Shel Shlomo* rules explicitly that anyone is allowed to intervene to rescue a victim of assault.

11. See above, n. 4.

12. In the absence of רגלים לדבר — credible grounds for suspicion — it would seem that one may not report a suspected offender, as this would undermine his reputation and cause him humiliation without sufficient cause. It is possible, however, that if one can ascertain that the investigation would be done in complete privacy and confidentiality, then even without רגלים לדבר, one may report a suspected abuser, although this issue requires further study.